

Inclusive and Creative Media Education ICME

ИНКЛУЗИВНА, КРЕАТИВНА И ПАРТИЦИПАТИВНА МЕДИУМСКА ПИСМЕНОСТ ВО РАЗЛИЧНИ ЗЕМЈИ И КОНТЕКСТИ

Автори

- Ела Аирола - Национален аудиовизуелен институт, Финска
- Сасу Леинонен - Национален аудиовизуелен институт, Финска
- Иларија Бучиарели - Универзитет во Фиренца, Италија
- Џулија Куоцо - Универзитет во Фиренца, Италија
- Иларија Москини - Универзитет во Фиренца, Италија
- Марија Раниери - Универзитет во Фиренца, Италија
- Бојан Георгиевски, Институт за комуникациски студии, С. Македонија
- Александра Теменугова, Институт за комуникациски студии, С. Македонија

Финансирано од Европската Унија. Ставовите и мислењата искажани во оваа публикација се ставови и мислења на авторот(ите) и не мора да значи дека да ги одразуваат ставовите и мислењата на Европската Унија или на извршната европска Агенција за образование и култура (ЕАСЕА). Европската Унија ниту ЕАСЕА не можат да бидат одговорни за истите.

Co-funded by
the European Union

СОРАБОТНИЦИ

Институт за комуникациски студии, С. Македонија
Национален аудиовизуелен институт, Финска
Универзитет во Фиренца, Италија

ИЗВРШНО РЕЗИМЕ

Во изминативе неколку децении, дигиталните медиуми целосно го трансформираа начинот на кој комуницираме, учиме и споделуваме информации. Почнувајќи од социјалните медиуми па до платформите кои објавуваат вести, тие допираат до секој дел од нашиот живот и го обликуваат начинот на кој комуницираме со светот околу нас. Во денешниот свет кој е заситен со медиуми, медиумската писменост е компетентност која е клучна за сите нас. Таа бара едукативните иницијативи да се планираат на начин преку кој ќе се допре до луѓето на инклузивен и креативен начин, како и преку поттикнување на нивното учество.

Целта на проектот за инклузивно и креативно медиумско образование (ICME) беше развивање на неколку оперативни модели на иновативни активности за медиумска писменост кои ќе можат успешно да се споделуваат и успешно да се прилагодуваат на културолошките, националните и јазичните граници, и тоа од инклузивен и креативен аспект. Развиени беа оперативни модели во однос на три различни теми: креативна медиумска писменост, инклузивна медиумска писменост и учество на младите.

Трите организации кои учествуваа во овие активности беа Националниот аудиовизуелен институт (KAVI) од Финска, Универзитетот во Фиренца (UNIFI) од Италија и Институтот за комуникациски студии (ИКС) од С. Македонија. Проектот содржеше вкупно девет локални пилот активности, и тоа по три во секоја земја учесничка.

Овој документ прави поглед на теоретската методологија што се користи во проектот, го сумира процесот за секоја од темите и го прикажува пристапот, чекор по чекор, што другите засегнати страни можат да го следат за да ги применат или прилагодат овие активности, водејќи притоа сметка дека иницијативите за медиумска писменост се не само активности кои имаат влијание туку и дека се одржливи.

Изјава за авторски права – Ограничување на содржината

Овој документ ѝ се овозможува на заедницата под лиценцата на Creative Commons Attribution - No Derivatives 4.0 International (CC BY-ND 4.0). За повеќе детали, види: <http://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/>.

Вие можете слободно:

	да споделувате во рамките на ограничена заедница — тоа значи умножување, дистрибуирање и пренесување на делото во рамките на ограничената заедница
Под следниве услови:	
	Да се наведе изворот – имате обврска да наведете на кого му се припишува конкретното дело, и тоа на начин наведен од авторот или од оној кој ја дава лиценцата (но не на кој каков начин кој би упатувал на тоа дека тие ве поддржуваат во она што го правите или дека ја поддржуваат вашата употреба на делото).
	Не се дозволени изведени дела - Не смеете да го менувате, трансформирате или надградувате ова дело.

Со разбирање за следново:

Откажување - кој било од горенаведените услови може да биде откажан ако добиете дозвола за тоа од носителот на авторските права.

Други права - Лиценцата во никој случај нема да влијае на ниту едно од следниве права:

- вашите права за правично (фер) постапување или за правична употреба;
- моралните права на авторот;
- права кои други лица може да ги имаат во самото дело или во начинот на кој се користи делото, како што се правата на публицитет (објавување) или приватност.

Забелешка - За секоја повторна употреба или дистрибуција, неопходно е и на другите да им ги објасните условите за лиценцирање на ова дело.

Во прилог е резимето на правниот кодекс кое е напишано на едноставен јазик кој е разбирлив за луѓето:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/>

СОДРЖИНА

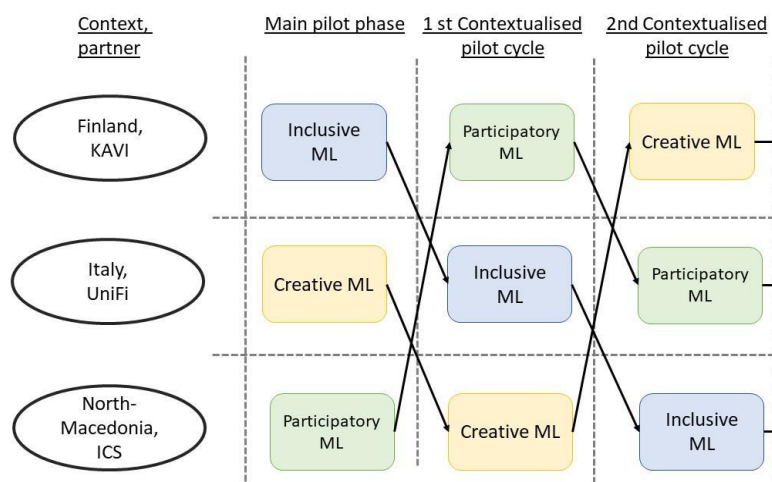
1 Вовед	6
2 Методолошка позадина	7
2.1 Балансирање помеѓу локалното адаптирање и меѓународната соработка	7
2.2 Елементи кои можат да се набљудуваат и споредуваат	7
2.2.1 Рефлективна алатка	8
2.2.2 Степен на контекстуализација	8
2.2.3 Евалуација на процесот и давање препораки	10
2.2.4 Преносливост на практиките	10
3 Резиме на сите модели и материјали	11
3.1 Инклузивна медиумска писменост	11
3.1.1 Изворен оперативен модел во Финска	11
3.1.2 Контекстуализација во Италија	12
3.1.3 Контекстуализација во С. Македонија	12
3.2 Креативна медиумска писменост	13
3.2.1 Изворен оперативен модел во Италија	13
3.2.2 Контекстуализација во С. Македонија	14
3.2.3 Контекстуализација во Финска	14
3.3 Партиципативна медиумска писменост	15
3.3.1 Изворен оперативен модел во С. Македонија	15
3.3.2 Контекстуализација во Финска	16
3.3.3 Контекстуализација во Италија	16
4 Препораки за контекстуализација на иницијативите за медиумска писменост	18
4.1 Циклус на контекстуализација	18
4.2 Работи кои треба да се земат предвид	20
5 Литература	22
6 Прилози	23
Прилог 1 - Степен на контекстуализација	23
Прилог 2 - Материјали објавени во проектот	25
Изворни	
Прва контекстуализација	26
Втора контекстуализација	27

1 ВОВЕД

Целта на проектот за инклузивно и креативно медиумско образование (ICME) беше развивање на неколку оперативни модели на иновативни активности за медиумска писменост кои ќе можат успешно да се споделуваат и успешно да се прилагодуваат на културолошките, националните и јазичните граници, и тоа од инклузивен и креативен аспект. Развиени беа оперативни модели во однос на три различни теми: креативна медиумска писменост, инклузивна медиумска писменост и учество на младите.

Трите организации кои учествуваа во овие активности беа Националниот аудиовизуелен институт (KAVI) од Финска, Универзитетот во Фиренца (UNIFI) од Италија и Институтот за комуникациски студии (ИКС) од С. Македонија. Проектот содржеше вкупно девет локални пилот активности, и тоа по три во секоја земја учесничка (види Табела 1). Свкупно земено, пилот активностите вклучуваа три главни пилотирања и шест итеративно развиени контекстуализирани пилот активности во два циклуса.

Главните пилот активности се надоврзуваа на веќе постоечките структури и својата основа ја имаа во постоечките силни страни на партнерските организации кои, пак, од своја страна, претставуваат различни области на развој на медиумската писменост (ова вклучува развој на политики, едукација и комуникација). Секоја пилот активност ги вклучуваше истите елементи на креирање, тестирање, понатамошно развивање и објавување тематски оперативни модели за промовирање на инклузивна и креативна медиумска писменост кај наведените целни популации. Сите материјали кои беа подготвени во рамките на проектот може да се најдат во прилозите (Прилог 2 - Материјали објавени во проектот).

Табела 1. Редоследност на процесот во рамките на проектот

2 МЕТОДОЛОШКА ПОЗАДИНА

1. 2.1 Балансирање помеѓу локалното адаптирање и меѓународната соработка

Медиумите се производ на културата и како такви тие ги одразуваат културолошките, јазичните и социјалните специфичности на контекстот во кој истите се создаваат или консумираат. Дури и во ера на медиумска глобализација, содржината и понатаму е под влијание на локалните традиции, вредности и искуства, што прави медиумите да бидат не само алатки за глобална комуникација, туку и алатки со кои се изразуваат локални идентитети. Подрачјето на Европа особено се карактеризира со богата разновидност на култури, јазици и политички системи, кои имаат темелно влијание на тоа како медиумите се перцепираат и користат.

Од тие причини, медиумското образование не може да се применува на ист начин во различен контекст. Практиките кои се покажуваат ефективни во една земја можеби ќе треба да бидат соодветно адаптирани во друга земја за да бидат подеднакво ефективни. Поради тоа, споредувањето на практиките за медиумско образование во разни земји е од суштинско значење за да може да се добие претстава за тоа на кој начин локалниот контекст влијание на адаптирањето и ефективноста на клучните теми како што се креативноста, инклузивноста и учеството. Ваквиот компаративен пристап овозможува идентификација на конкретни стратегии кои ја почитуваат културната, социјалната и политичката посебност на секој контекст, а во исто време промовираат заеднички компетенции и практики на ниво на Европа. Ваквиот двоен фокус на локално адаптирање и меѓународна соработка помага да се воспостави покоезивна и поефективна рамка за медиумско образование во земјите, и обезбедува дека се исполнети уникатните потреби како и заедничките цели. Во рамките на ICME проектот се започна со суштинско размислување за тоа како треба да изгледа ставањето на практиките во одреден контекст, и тоа беше раководено од секој од партнерите врз основа на еден изворен оперативен модел.

2. 2.2 Елементи кои можат да се набљудуваат и споредуваат

За да може ефективно да се споредат конкретните решенија кои се имплементирани од партнерите во определен контекст (контекстуализација), прво беше неопходно апстрактниот концепт на контекстуализација да се претвори во конкретни елементи кои можат да се набљудуваат и споредуваат. Овој чекор беше од суштинска важност за да се обезбеди систематско размислување (рефлексија) и анализа на различни теми, практики, контексти и цели.

Во таа смисла, како клучни елементи беа дефинирани следниве четири димензии на практиките кои се користат за контекстуализација:

1. Контекст
2. Ниво на контекстуализација
3. Процес на контекстуализација
4. Евалуација на контекстуализација

За секоја од овие димензии беа идентификувани клучните елементи кои ќе бидат подетално објаснети во продолжение, кога ќе се опише рефлексивната алатка (види следно).

1. 2.2.1 Рефлексивна алатка

Активностите развија алатка која ќе им помогне на оние кои се вклучени во процесот да размислуваат (рефлексија) и да ги идентификуваат конкретните променливи кои биле прилагодени или изменети. Оваа рефлексивна алатка беше суштински важна за истакнување на промените кои беа направени во ОМ, овозможувајќи притоа појасни споредби во серија на различни контексти. Таа обезбеди структурирана рамка со која учесниците можат да ги анализираат разликите и адаптирањата на доследен и транспарентен начин.

Рефлексивната алатка е поделена на четири дела, од кои секој е посветен на една од главните димензии. Ваквата структура овозможува една сеопфатна рамка за длабинско и нијансирано размислување (рефлектирање). Преку систематско адресирање на секоја од димензиите, алатката обезбедува документирање на сите релевантни промени а тоа, од своја страна, овозможува правење на темелна анализа на процесот на контекстуализација и увид во тоа на кој начин изворниот ОМ бил модифициран во различни ситуации. Овој пристап ја подобрува транспарентноста на процесот на адаптација и овозможува добивање на појасна претстава за тоа како едукативните контексти бараат специфични прилагодувања во различни практики.

Контекст

Овој прв дел има чисто описна природа и бара од корисниците накратко да ги наведат клучните елементи на контекстуализацијата, кои се дефинирани во смисла на:

- **Карактеристики на учесниците:** број на учесници, возраст и специфични карактеристики на вклучената целна група.
- **Цели на учењето:** целите кои се утврдени во ваквото ново опкружување, без разлика дали се на иста линија со оние кои биле зацртани во изворната поставеност (опкружување) или се разликуваат.
- **Организирање на праксата:** структура на праксата, вклучувајќи го нејзиното времетраење и процесот на планирање кој е потребен за нејзино спроведување.

- **Ресурси кои се на располагање:** ресурси кои се на располагање за овозможување поддршка на праската, како што се алатки од технолошка природа, материјали и луѓе.
- **Други предуслови:** логистички аспекти, активности кои се одвиваат во и надвор од училищата, стручност на едукаторите и предуслови кои се потребни за учење, потоа потенцијални ограничувања и можности кои се уникатни за новото опкружување.

2. 2.2.2 Степен на контекстуализација

Во насока на дефинирање на тоа колку длабоко треба да оди интервенцијата и на соодветната потреба од адаптација, воспоставени се три различни степени на интервенција во однос на изворниот ОМ, кои варираат од целосно придржување до изворниот модел т.е. онака како што е прифатен, па до едноставно инспирирање од него:

1. **Прифаќање:** Се пилотира точно така како што е, „оформено од опкружувањето“.
2. **Адаптирање:** Се пилотира во изменета форма, „која е прилагодена или подобрена за да одговара на поинаков контекст“.
3. **Инспирација:** Се користи како извор на инспирација за цели на пилотирање.

Дополнително се идентификувани и следниве четири аспекти на праска на медиумско образование во која што требаше да се направи овој тип на „квалитативна проценка“ на процесот на адаптација:

1. **Теоретската рамка** поврзана со медиумското образование.
2. **Педагошкиот пристап** и наставните стратегии кои се користат.
3. **Ресурсите** кои се користат, во различни форми.
4. **Критериумите за евалуација** на ефективноста на праксата и на контекстуализацијата.

Меѓусебната корелација на овие различни елементи доведе до креирање на матрица (Табела 2):

	Теоретско ниво	Педагошко ниво	Ресурси	Евалуација
Прифаќање				
Адаптирање				

Инспирација				
-------------	--	--	--	--

Табела 2. Ниво на контекстуализација

Процес на контекстуализација

Во однос на целокупниот процес на контекстуализација, од лицата кои ги правееа експериментите беше побарано да се вклучат во длабинска рефлексивност. Целта беше да се идентификува на кој начин новиот национален контекст влијае на првобитната ОМ, и правење неопходни адаптации. За таа цел, идентификувани се десет клучни елементи со кои сеопфатно ќе бидат опишани главните аспекти на контекстуализацијата и потоа од нив беа развиени серии од прашања. Истражувањето ќе даде споредливи одговори кои ќе го опишат процесот на трансформација помеѓу изворниот ОМ и неговата контекстуализирана верзија. Ова се клучните теми кои беа вклучени:

Контекстот во земјата: на кој начин карактеристиките на контекстот кој е карактеристичен за земјата влијаеле на прилагодувањето на ОМ.

Поинакво толкување на темата: на кон начин прилагодувањето на локалниот контекст ја преобликува интерпретацијата на клучните теми, како што се креативноста, инклузивноста и учеството.

Унапредувања: конкретни области во рамките на ОМ кои беа подобри или унапредени како резултат на процесот на контекстуализација.

Целна публика: влијанието на новата целна публика врз тоа како било направено прилагодување на ОМ.

Цели на учењето: измени кои биле направени на првичните (изворни) цели за учење.

Организација: промени во организациската структура на ОМ кои произлегуваат од прилагодувањето кон новиот контекст.

Адаптации поврзани со просторот: модификации направени во средината за учење, што подразбира земање предвид на внатрешната и надворешната поставеност, или прилагодување на распоредот за седење за поединци или групи.

Измени поврзани со временскиот распоред: промени кои биле направени во распоредот за учење како резултат на контекстуализацијата.

Знаење помеѓу различни сектори: на кој начин процесот на контекстуализација поттикнал интердисциплинарна соработка.

Вклучување на повеќе засегнати страни: на кој начин процесот на прилагодување поттикнал поголемо учество од различни засегнати страни.

Ваквиот структуриран процес на рефлексивност помогна да се согледаат и споредат клучните адаптации, што овозможи темелна анализа за тоа на кој начин различниот контекст ја обликува имплементацијата на ОМ.

3. 2.2.3 Евалуација на процесот и давање препораки

На крајот, како важно се сметаше и тоа дека треба да се направи субјективна проценка, со ставање акцент на тоа како учесниците сами сметаат колку биле ефективна контекстуализацијата, со истакнување на јаките и слабите страни. Со користење на пристап на рефлексивност и евалуација, а истовремено задржувајќи и јасен комуникациски фокус, од учесниците беше побарано да ги идентификуваат клучните научени лекции и да дадат евентуални препораки.

Оценката се фокусираше на:

- **Јаките страни:** области каде ревидираниот ОМ остварил најдобри резултати.
- **Слабости:** фактори кои ја ограничуваа ефективноста на ревидираниот ОМ.
- **Научени лекции:** клучни сознанија добиени од процесот на контекстуализација.
- **Препораки:** предлози за понатамошно прилагодување и подобрување на ОМ.

4. 2.2.4 Преносливост на практиките

Кога станува збор за процесот на контекстуализација, рефлексивната алатка беше таа која овозможи полесно споредување помеѓу различни димензии, како и оценување на тоа каква е на преносливоста на практиката.

Ваквиот компаративен процес резултираше со подготовка на три студии на случај, при што секоја од нив е фокусирана на една од основните теми: „Креативност“, „Инклузивност“ и „Учество“. Беа истакнати клучните карактеристики на изворните оперативни модели, нивната контекстуализација и нивната преносливост.

3 РЕЗИМЕ НА СИТЕ МОДЕЛИ И МАТЕРИЈАЛИ

Во делот кој следи е даден концизен опис на секој од изворните оперативни модели и на нивната соодветна контекстуализација. На крајот од овој документ (Прилог 1) е даден и графикон кој го илустрира нивото на контекстуализација на секој модел, во споредба со изворниот оперативен модел за таа тема.

3. 3.1 Инклузивна медиумска писменост

1. 3.1.1 Изворен оперативен модел во Финска

Како изворен оперативен модел (ОМ), KAVI објави наставни принципи кои се користат за осмислување на инклузивна медиумска писменост. Овие насоки се наменети за сите професионални лица кои подготвуваат медиумска писменост во рамките на своите активности а кои се наменети за различни старосни групи. Тие имаат функција на чеклиста со која на стручните лица за медиумска писменост им се овозможува да направат рефлексивна евалуација на сегашните практики и истите да ги развиваат на инклузивен начин.

Наставните принципи ги вклучуваат следниве десет насоки:

1. Идентификувајте ги насоките и планирајте ги активностите соодветно.
2. Направете рефлексивна на своите активности, ставови, компетенции и потреби од развој.
3. Направете преглед на ресурсите кои ви се на располагање и планирајте го вашето медиумско образование во тие рамки;
4. Соработувајте каде што е можно.
5. Користете содржини и материјали кои поддржуваат еднаквост.
6. Спроведувајте го медиумското образование на партиципативен и начин кој е ориентиран на содржината.
7. Зголемете го учеството во сите фази од работењето.
8. Водете смета за достапноста.
9. Создадете безбеден простор за учење и дејствување.
10. Бидете подготвени да се прилагодите според ситуацијата.

Објавениот материјал ги објаснува принципите од аспект на практиките за медиумско образование, подготовката на материјали и комуникацијата и нуди практични совети за поддршка на нивното спроведување. Исто така, креиран е и видео серијал кој ги претставува сите наставни принципи и обезбедува студии на случај и најдобри практики.

Наставните принципи се засноваат на 90 одговори на онлајн анкети и 11 индивидуални интервјуа со професионални лица кои во својата пракса подготвуваат и спроведуваат медиумска писменост или, пак, медиумски вештини. Во процесот беа користени и

претходни истражувања и коментари од стручни лица. Принципите беа пилотирани така што беа применети во осмислувањето и реализацијата на видео обуката за Основи на медиумска писменост наменета за вработените во општините. Со пилотирањето беа опфатени 62 професионални лица кои направија евалуација на принципите и дадоа повратни информации. Видео обуката беше осмислена од пет експерти за медиумско образование кои самите учествуваа на две полудневни работилници, а целна група на видео обуката се возрасни ученици.

2. 3.1.2 Контекстуализација во Италија

Во првата контекстуализација, UNIFI стави акцент на развивање на изворниот ОМ со земање предвид на националните и локални насоки на италијанскиот образовен контекст. Изворниот ОМ беше контекстуализиран преку развој на фокусирана патека (pathway) која има за цел развој на свеста за родова еднаквост уште од рана возраст, така што бара одредена флексибилност во наставната програма во училиштата.

UNIFI објави сценарио за учење кое има за цел да го промовира критичкото разбирање кај учениците во врска со влијанието кое го имаат детските реклами на ширењето на родовите стереотипи во општеството. Ова сценарио за учење е насловено „#P.O.V.: предизвикување и отфрлање на виралните родовите стереотипи од чистите умови“. Сценариото беше пилотирано во едно државно основно училиште, со 18 ученици кои имаа различно потекло а наменето е за ученици од четврто одделение (на возраст од 8-9 години). Притоа, оперативниот модел опстојува како модел за критичка медиумска писменост кој може да биде прифатен во повеќе образовни контексти и кај различни фокус групи.

Ова сценарио вклучува вкупно 9 состаноци кои се поделени во четири фази: воведна фаза, аналитичка фаза, продуктивна фаза и фаза на размислување (рефлексивна). Покрај учењето за родовите стереотипи во општеството преку детски реклами, учениците се информираат и за ризиците и потенцијалите на платформата TikTok. На крајот, од учениците се бара да направат неколку кратки TikTok видеа на приватната сметка во училиштата: користејќи ги техниките на снимање од жанрот „P.O.V.“ (Point Of View), тие се ставаат на местото на одговорни граѓани и промотори на идеалите за родова еднаквост со цел подигнување на јавната свест за родовите прашања.

Изворните наставни принципи беа расчленети во повеќе конкретни цели за учење кои беа идентификувани за секоја од четирите горенаведени фази а целта беше да се зајакнат еднаквоста, учеството и пристапот до ресурсите во контекстно ориентирано и побезбедно место, така што ќе се биде постојано подготвен истите да бидат прилагодени на ситуацијата.

3. 3.1.3 Контекстуализација во С. Македонија

Во втората контекстуализација, ИКС подготви водич со наслов „Медиумска писменост за сите: Водич за инклузивно медиумско образование“ кој има за цел да ги подобри практиките на медиумско образование преку вградување на десетте наставни принципи. Поконкретно, намерата со овој водич е да се подобри критичкото размислување, да се промовира културна релевантност и да се поттикне инклузивноста. Се задржа јадрото на изворните наставни принципи а беа направени мали измени на некои од принципите со цел подобро да се вклопат во локалниот контекст на С. Македонија.

Водичот е подготвен преку заеднички проект кој вклучува две основни училишта во Скопје, С. Македонија, каде беа спроведени активности помеѓу дваесет ученици со различно потекло од трето одделение. Секое училиште имаше по еден наставник задолжен за имплементација на програмата директно на својот час. Иако е пилотиран во основно училиште, водичот е наменет за широка публика која вклучува наставници од 1 до 5 одделение, едукатори, предметни наставници, стручни соработници и младински работници.

Пилотирањето покажа дека имплементирањето на моделот за инклузивно медиумско образование во почетните одделенија од образованието бара познавање на медиумските теми од страна на наставникот. Ако тој/ таа не е добро обучен за медиумска писменост, можно е часовите да не бидат многу ефикасни. Обуката на наставниците за медиумско образование исто така промовира и инклузивност.

Водичот содржи збир на практични вежби и активности кои наставниците можат да ги имплементираат во основното или средното училиште, како и алатки за рефлексивност со кои можат да проценат дали опкружувањето во кое се случува учењето е такво што им овозможува на сите да учествуваат во образовните активности.

4. 3.2 Креативна медиумска писменост

1. 3.2.1 Изворен оперативен модел во Италија

Пилот-сценариото за креативност кое е насловено како „Истражување на прикажувања во дигиталниот свет“, ги комбинира алатките и практиките за медиумско образование со мултимодална анализа. Целите на обуката беа селектирани од Рамката за медиуми и интеркултурно образование (MIEF) која е развиена во рамките на проектот „MEET – Медиумска едукација за еднаквост и толеранција“ (<https://meetolerance.eu/>) (Еразмус+, КА3, 2016-2018), а кој се преплетени медиумското образование со критичките интеркултурни студии. Целите идентификувани во трите димензии „разбирање“, „изразување“ и „ангажирање“ беа прилагодени на начин да вклучуваат елементи на дигитална комуникациска компетентност од www.icmeproject.eu

социо-семиотичка и мултимодална перспектива. Изворот на инспирација за дефинирање на нивоата на дигитална комуникациска компетентност беше Заедничката референтна рамка за интеркултурна дигитална писменост (CRFiDIL) која е развиена во рамките на европскиот проект EUMADE4LL (Еразмус+, KA2, 2016-2019). Медиумското образование и мултимодалноста беа комбинирани во осмислувањето на активностите и на едукативните алатки кои се фокусираат на критичкото разбирање на тоа што се прикажува во дигиталните медиуми.

Оперативниот модел беше имплементиран во рамките на курсот „Мултимодална анализа на дискурсот“ кој беше во рамки на магистерските студии по „Стратегии за јавна и политичка комуникација“ на Универзитетот во Фиренца. Во оперативниот модел, активностите се организирани во четири различни фази. Во воведната фаза, учесниците се вклучени во вежби преку кои им се овозможуваат главните медиуми и алатките за мултимодална анализа. Во втората фаза тие работат индивидуално на анализа на видеата кои самите ги избрале, додека во третата фаза тие се поделени во групи врз основа на избраните општествени прашања и изработуваат видео есеј во кој на избраната целна публика ѝ ги објаснуваат темите на кои работат индивидуално. Во последната фаза, учесниците го оценуваат својот пат на учење во смисла на разбирање на опфатените теми, креативноста во фазата на видео продукција и вклучувањето во групни активности за општествени прашања кои се сметаат за релевантни. Изворниот оперативен модел им обезбедува на учесниците алатки и концепти со кои тие можат да анализираат на кој начин се користат семиотичките ресурси за креирање значење и како истите свесно да ги користат при осмислување на своите дигитални артефакти.

2. 3.2.2 Контекстуализација во С. Македонија

За целите на првата контекстуализација, ИКС објави сценарио за учење со наслов „Поттикнување на креативноста преку критичка медиумска писменост“ кое има за цел да го промовира критичкото разбирање кај учениците за она што се прикажува во дигиталните медиуми. Исто како и изворниот ОМ, ова сценарио цели да го унапреди нивниот капацитет за илустрирање на овие прашања кај избрана публика така што ќе креираат видео есеи.

Пилотирањето беше направено на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, поточно на Факултетот за организациски науки, предводено од проф. д-р. Кирил Барбареев, експерт за медиумски науки. Опфатени беа 9 студенти на додипломски студии во периодот октомври 2023 до декември 2023 година. Професорот се среќаваше со учесниците секоја недела по неколку часа. Во ревидираниот оперативен модел (ОМ), вкупниот број на наставни часови е ист како и бројот на часови во изворниот модел, со некои мали измени кои имаа за цел да се оптимизира учењето. Моделот се состои од мешавина од кратки и проширени лекции. Географските ограничувања кај учениците или здравствените

насоки направија ова да биде особено важно за обезбедување флексибилност и континуирана едукација без попречување. Водичот е изготвен со користење на истата структура како и изворниот UNIFI модел, поточно содржи активности кои се организирани во четири секции. Направено е адаптирање и отстранет е делот кој се однесува на процесот на постевалуација, што беше направено со цел водичот да биде поконцизен.

Ревидираниот оперативен модел (ОМ) ја проширува перспективата која подразбира повеќе засегнати страни така што вклучува разнолика група составена од ученици, едукатори, креатори на политики и стручни лица во дејноста. Ваквиот пристап значи отстапување од првобитниот ОМ, кој главно се фокусираше на интеракциите помеѓу учениците и наставниците, и сега во него се вградуваат предизвици од реалниот свет и увиди кои потекнуваат од поширок спектар на засегнати страни.

3. 3.2.3 Контекстуализација во Финска

Во втората контекстуализација, KAVI подготви водич со наслов „YouTube како алатка за влијание“. Планот на курсот беше пилотиран во либералното образование за возрасни кое го овозможува Финскиот центар за образование на возрасни во Хелсинки. Курсот беше објавен преку Фејсбук и е наменет за медиумски едукатори. На програмата се пријавија шеснаесет лица (максимален број на дозволени учесници). На секоја од сесиите учествуваа помеѓу шест и девет луѓе. Учесници, меѓу другите, беа пензионери, еден музичар, новинар и библиотекар.

Пилотирањето беше спроведено во април 2024 година. Курсот имаше вкупно 15 часа (наместо првично предвидените 18 часа). KAVI и Финскиот центар за образование на возрасни во Хелсинки беа во тесна соработка во организирањето на овој курс. Наставник беше Јоел Тервасканто, наставник и медиумски едукатор.

Изворниот ОМ беше наменет за формалниот контекст на високото образование (студенти на постдипломски студии), и беше прилагоден да одговара на неформално, либерално образование за возрасни. Ревидираниот ОМ следи структура која е иста како и изворната (4 фази). Меѓутоа, курсот беше помалку теоретски а беа додадени и повеќе практични и технички елементи. Ваквиот ревидиран ОМ е малку пократок и не вклучува проценка за тоа колку време е потребно за секоја активност, што е направено со цел да биде флексибилен. Намалено е времето за онлајн сесиите, бидејќи 2-4 часа ќе беа долго време за онлајн и за во вечерните часови. Потребните работи беа опфатени во онлајн настава со вкупно времетраење од 1,5 час.

Ревидираниот ОМ ја нагласи креативноста така што им овозможи на учесниците целосно да ги осмислат, снимат и уредуваат своите кратки видеа без да бидат ограничени само на видео есеи. Воведните и завршните фази беа организирани од далечина, и тоа во вечерните часови, со што се овозможи флексибилно учество. За еден викенд беа закажани две подолготрајни сесии (вклучително и групна работа) бидејќи за истите беше важно лично присуство. Наставата главно се одвиваше во затворени простории, но учесниците можеа да излезат и надвор за да снимаат.

5. 3.3 Партиципативна медиумска писменост

1. 3.3.1 Изворен оперативен модел во С. Македонија

Изворниот оперативен модел за партиципативна медиумска писменост е развиен од страна на ИКС со цел да се одговори на сè поголемото влијание на дигиталните медиуми врз општеството како и на суштински важната потреба од поседување силни вештини за медиумска писменост. Моделот е осмислен така да им помогне на граѓаните во снаоѓањето низ комплексноста на дигиталните медиуми, при што им дава можност да увидат на кој начин медиумите влијаат на перцепциите, како ја обликуваат популарната култура и како влијаат на личниот избор. Со него се охрабрува критичко размислување, креативност и решавање проблеми и на поединците им овозможува да бидат вешти корисници и креатори на медиумски содржини.

Основни елементи на медиумската писменост

ИКС идентификуваше вкупно пет основни елементи кои се од суштинско значење за развој на сеопфатна медиумска писменост.

1. **Пристап:** Способност за наоѓање и преземање медиумска содржина, информации и податоци со користење на разни алатки од информатичката и комуникациска технологија (ИКТ).
2. **Анализа и евалуација:** Ова е критична способност со која се „сецира“ медиумската содржина и се проценуваат нејзиниот квалитет, сигурност и кредибилитет.
3. **Креативност и продукција:** Медиумската писменост не се сведува само на консумирање на содржините, туку подеднакво присутен е и делот на нивно создавање (продуцирање). Овој елемент се фокусира на развивање на комуникациски вештини кои им овозможуваат на луѓето да се изразат себеси и ефективно да комуницираат со другите.
4. **Рефлексија:** Медиумите не влијаат само на другите, туку тие исто така го обликуваат и личниот идентитет и однесувањето. Рефлексија за тоа како медиумската содржина влијае на нечиј идентитет, вредности и интеракции со другите.

5. **Активирање и ангажирање:** Медиумската писменост во дигиталната ера е многу поширок поим отколку само пасивна потрошувачка. Таа вклучува и активно учество во социјалните, политичките и културните трендови.

Локализација и адаптација во поширок контекст

Иако моделот е првично развиен за контекстот во С. Македонија, тој може да се прилагоди и на друг културен и општествен контекст. Наменет е за средношколци и ја поврзува медиумската писменост со секојдневното искуство. Се надоврзува на проектот SHARE (2018–2020) кој беше финансиран од ЕУ и кој ја истражуваше улогата на медиумите во поттикнувањето на еколошката свест и ангажирањето на граѓаните. Оваа основа потоа беше проширена за да одговори на потребите од формална и неформална едукација на глобално ниво. Овој водич содржи практични стратегии за примена на моделот во повеќе различни образовни средини - без разлика дали се тоа училишта, работилници во заедницата или, пак, дигитални платформи.

2. 3.3.2 Контекстуализација во Финска

Првата контекстуализација на оперативниот модел беше направена од страна на Националниот аудиовизуелен институт (KAVI) во Финска. KAVI го адаптираше моделот на начин кој го прави употреблив во медиумско образование, и тоа за млади на возраст од 13 до 19 години. Насловено како „Промовирање на учеството на младите луѓе преку проект за медиумска едукација, пилотирањето задржа повеќе аспекти од изворниот модел а истовремено го прилагоди на потребите и капацитетите на младите ученици.

Методологија и суштински адаптации:

Поедноставено пилотирање и евалуација: KAVI првично го пилотираше моделот така што изготви водич, кој беше оценет од нивниот тим за медиумско образование и од засегнати страни на национално ниво. Беше организиран панел со учество на 20 експерти кој имаше за цел да даде свое мислење во врска со нацртот текстот, а нивните забелешки беа земени предвид во усовршувањето на моделот. Свое учество имаа вкупно 12 експерти кои понудија предлози за подобрување на моделот.

Пристап чекор-по-чекор:

- Чекор 0: Идентификување ги интересите на учесниците и утврдување на клучните цели на кампањата.
- Чекор 1: Поучување на учесниците како да наоѓаат и споделуваат информации со користење на разни ИКТ алатки. Оваа фаза, исто така, вклучуваше и вовед во техники за влијание врз јавноста, со што истата станува мошне релевантна за денешнава дигитална ера.
- Чекор 2: Помош на учесниците во планирањето медиумска кампања, ставајќи акцент на развој на стратегија и јасни пораки.

- Чекор 3: Спроведување на кампањата, охрабрување на учесниците да го применат знаењето што го стекнале во првите два чекори. Тие продуцираа дигитална содржина и ги научија карактеристиките на ангажирање со јавноста.
- Чекор 4: Евалуација ја целата активност, при што им на учесниците им се дава помош во нивното рефлектирање за медиумските практики и за резултатите од кампањата.

Целна публика и практични аспекти: Програмата беше наменета за деца од 13 до 19 годишна возраст, а нејзините активности беа скалабилни доколку се работи со поголеми групи, под услов групите да бидат поделени за да се овозможи нивно попрактично водење. Моделот е скратен на 8 часа за цели на ефикасност, но исто така може и да се прошири, зависно од потребите на групата.

з. 3.3.3 Контекстуализација во Италија

Втората контекстуализација беше направена од Универзитетот во Фиренца, кој го адаптираше моделот за една сосема поинаква демографска група: средношколци на возраст од 14 години кои учат во Институтот за високо образование „Паоло Дагомари“ во Прато, Фиренца. Оваа контекстуализација се фокусираше на обука на учениците за стручно социјално и здравствено образование, при што креирањето видео записи се користеше како алатка за истражување на идентитетот, сопственото претставување и претставувањето на другите.

Методологија и пристап:

Суштината на оваа контекстуализација беше употребата на партиципативното креирање видео записи. Станува збор за метод во кој припадниците на заедницата активно се вклучуваат во креирањето видеа преку кои се комуницираат нивните перспективи или, пак, се однесуваат на важни прашања. Во овој случај, учениците имаа задача заеднички да креираат видео содржини кои ги истражуваат темите на идентитет и самоизразување. Истражување преку акција: Сценариото за учење имаше индуктивен пристап, преку кој учениците беа поттикнати да ги планираат и извршуваат своите визуелни истражувачки проекти.

Видео етнографија: Оваа адаптација ги запознаваше учениците со методот на квалитативно истражување на видео етнографијата, преку комбинирање на визуелно документирање со етнографско истражување.

Клучни концепти:

Телевизиски водители (talking heads): Учениците научија да снимаат едноставни видеа во стил на телевизиски водители. Станува збор за стандарден формат во кој едно лице се снима како зборува директно пред камерата.

Инклузивно и креативно медиумско образование (ICME)
Инклузивна, креативна и партиципативна медиумска писменост
во различни земји и контексти

В-Roll: Учениците потоа беа повикани да снимат и секундарна снимка, која се нарекува В-roll а која го збогатува визуелното раскажување приказни така што овозможува контекст и дополнителни слики.

Видео портрет: Учениците исто така експериментираа и со видео портрети, кои го доловуваат идентитетот и историјата на одредени поединци или места преку подвижни слики.

Заклучок

Оперативниот модел на ИКС за медиумска писменост покажа дека е приспособлив во различен контекст, и тоа од младите во Финска до учениците во стручно образование во Италија. Преку поттикнување на критичко размислување, креативност и медиумска компетентност, овој модел им овозможува на учениците активно да се ангажираат со медиумите кои тие ги конзумираат и продуцираат. Ваквата контекстуализација го нагласува динамичниот и партиципативен пристап на моделот, со што се овозможува истиот постојано да биде релевантен во дигитален свет кој забрзано се развива.

4 ПРЕПОРАКИ ЗА КОНТЕКСТУАЛИЗАЦИЈА НА ИНИЦИЈАТИВИТЕ ЗА МЕДИУМСКА ПИСМЕНОСТ

Во овој дел го објаснуваме пристапот чекор-по-чекор кој може да се следи од други засегнати страни со цел да ги повторуваат или прилагодуваат овие активности, со што се обезбедува дека иницијативите за медиумска писменост се истовремено влијателни и одржливи. Дадените препораки се осмислени со цел да се користат кај различна целна публика, и тоа млади луѓе и едукатори до граѓански организации и институции, со акцентирање на адаптивбилноста и инклузивноста.

Кога спроведувате некоја ваша иницијатива, можете да ги користите темите кои се дадени од партнерите на ICME (на пр. граѓанско учество, креативна медиумска писменост, инклузивна медиумска писменост) или можете да ги користите вашите постоечки материјали за разни теми кои се релевантни за вашето опкружување и да ги оживеете истите со користење на следнава методологија и циклус на контекстуализација.

4.1 Циклус на контекстуализација

Чекор 1: Проценка на потребите и контекстуална анализа

Правењето детална проценка на потребите е основа за креирање на една ефикасна иницијатива за медиумска писменост. Оваа фаза ни помага да ги увидиме карактеристичните предизвици со кои се соочува целната група и конкретните прашања во однос на медиумите кои треба да се решаваат. Ова се чекорите кои треба да ги следите:

- **Идентификување и ангажирање на клучните засегнати страни:** Започнете со идентификување на локални засегнати страни како што се лидери во заедницата, едукатори, професионални лица од медиумите и претставници на граѓански организации. Ангажирајте се со нив преку интервјуа и дискусии на тркалезна маса со цел да ги осознаете нивните ставови во врска со постојните недостатоци во медиумската писменост и заеднички да ги наведете целите на проектот. На пример, ако ваша целна група се средношколците, организирајте фокус групи со ученици, наставници и родители за да дознаете повеќе во врска со нивните навики на консумирање медиуми и за вообичаените заблуди со кои тие се среќаваат. Подгответе анкети кои се прилагодени за секоја од групите за да обезбедите квантитативни податоци.
- **Собирање и анализа на податоци:** Користете комбинација од квантитативни и квалитативни методи (анкети, фокус групи и интервјуа) за да обезбедите податоци за тоа кои се тенденциите во консумирањето на медиумите, кои се вообичаените извори на дезинформации и да го осознаете моменталното ниво на медиумска писменост во заедницата.

- **Мапирајте го медиумскиот пејзаж и културолошкиот контекст:** Анализирајте ја локалната медиумска средина, вклучувајќи ги и главните присутни медиумски канали, културните ставови кон медиумите и вообичаените трендови на дезинформација. Ова ќе ви овозможи да примените пристап кој е прилагоден на потребите и ќе се обезбеди дека моделот кој е развиен се справува со медиумските предизвици кои се специфични за регионот.

Чекор 2: Осмислување и развој на адаптивни модели за медиумска писменост

Суштината на ICME методологијата е во креирањето рамка за медиумска писменост која е [прилагодлива](#) на различен културен и образовен контекст. Кога го осмислувате вашиот модел, земете ги предвид следниве работи:

- **Модули со основна содржина:** Развијте содржина што покрива основни (суштински) теми како што се критичка анализа на медиумските пораки, препознавање на пристрасноста и разбирање на процесите на медиумска продукција. Обезбедете дека секој модул содржи јасни резултати од учењето и практични вежби.
- **Флексибилен дизајн на наставна програма:** Осмислете модуларна наставна програма која овозможува нејзино лесно прилагодување врз основа на специфичните потреби на различна публика. На пример, модулот за описување за социјални мрежи може да се прилагоди да одговара на помладата публика преку ставање акцент на етиката во однос на социјалните мрежи; додека во случај на институции, акцентот може да се стави на идентификување дезинформации.
- **Користете различни начини за учење:** Користење на разни пристапи, како што се интерактивни онлајн курсеви, работилници со физичко присуство, лаборатории за медиумска продукција и групи за учење од врсници (peer-to-peer). Интегрирањето на овие пристапи ќе ја направи содржината поинтересна и подостапна за различни индивидуи.

Чекор 3: Имплементација преку пилот програми

Пред да ги пуштите во целосна употреба, добро е да ги пилотирате моделите за медиумска писменост кои ги имате изготвено во едно мало и контролирано опкружување. На овој начин ќе се обезбеди подобрување на наставната програма и ќе се добијат првични повратни информации. Следете ги овие насоки:

- **Изберете локации и учесници за пилотирање:** За тестирање на адаптивност и ефективност на програмата, изберете локации кои се, на пример, мешавина од урбани, рурални и оддалечени заедници. Ваша цел треба да биде разновидна група на учесници која вклучува млади луѓе, едукатори и лидери во заедницата.
- **Обучете ги фацилитаторите и едукаторите:** Обезбедете дека оние што ја спроведуваат програмата се добро обучени дека и ги разбираат основните

принципи на медиумската писменост. Организирајте работилници за обука на фацитаторите на кои ќе се запознаат со наставната програма и наставните алатки.

- **Собирање и анализирање на повратни информации:** Набљудувањето, анкетите и интервјуата се примери за алатки кои можат да се користат за собирање на повратни информации од учесниците и фацитаторите. Овие информации треба да бидат основа за евентуални прилагодувања на наставната програма или на методите кои се користат пред нивна поширока имплементација.

Чекор 4: Евалуација и повторување на процесот

Користењето на сеопфатната рамка за евалуација е многу важно за мерење на успехот на активностите и за идентификување на оние области во кои е потребно подобрување.

- **Дефинирајте метрика за евалуацијата:** Поставете јасни метрики за евалуирање на процесот (на пр., каква била ангажираноста на учесниците, каков бил квалитет во реализирањето на содржината) и на резултатите (на пример, подобрување на вештините за медиумска писменост, промени во однесувањето).
- **Евалуирајте со користење на мешавина од методи:** Користете квалитативни методи (на пр. фокус групи, нарративни повратни информации) и квантитативни методи (на пр. тестови пред и по спроведувањето на програмата) за да добиете целосна претстава за тоа каков бил ефектот од иницијативата.
- **Постојано и континуирано усовршување на моделот:** Организирање на „сесии за рефлексивност“ по завршувањето на секој модул за да се увиди што функционираше а што не. Врз основа на овие сознанија направете подобрувања на содржината, на методите за реализација и на материјалите кои се користат.

4.2 Работи кои треба да се земат предвид

Овие нешта ќе ви овозможат дополнителен увид во тоа како да направите вашата иницијатива за медиумска писменост да биде поефикасна:

1. Прилагодување на моделите за различен контекст и публика

- **Разбирајте и адресирајте ги локалните потреби:** Преведувајте материјали на локалните јазици и адаптирајте ги од културолошки аспект. На пример, ако креирате модул за прикажувањето во медиумите, изберете како примери познати личности во локален контекст или, пак, соодветни историски настани. Во некои региони, на пример, визуелното раскажување приказни или усните нарративи може да бидат поефективни отколку текстуалната содржина.
- **Културолошка сензитивност:** Водете сметка со содржината да ги запазува локалните културолошки, јазични и општествени норми. Ова може да подразбира преведување на материјалите, користење локални примери или интегрирање на медиумски извори кои се културолошки релевантни.

- **Таргетиран пристап за одредени групи:** Осмислете конкретни патеки во рамките на вашата програма за медиумска писменост за да одговорите на различни групи, како на пример прилагодување на посебни модули само за млади, или само за постари или професионални лица во разни области. За групи со пониско ниво на писменост, поедноставете го јазикот кој го користете и користете повеќе визуелни елементи. Може да употребувате и стрипови или алатки за визуелно раскажување приказни кога објаснувате сложени теми како што се дигиталната манипулација или *deepfake* манипулациите.

2. Креирање изворни модели врз основа на ICME методологијата

- **Идентификувајте што е она што недостасува и кои се можностите:** Анализирајте ги постојните иницијативи за медиумска писменост во вашата област со цел да увидите што е она што недостасува и што може да се решава со вашиот нов модел. Ова може да значи ставање акцент на групи на кои не било посветено доволно внимание, како што се рурално население или креирање содржини во врска со новите технологии како што се вештачката интелигенција и препознавањето на *deepfake* манипулациите.
- **Развивање на базична рамка:** Воспоставете базична рамка која вклучува основни вештини за медиумска писменост, како што се критичко размислување, креирање содржина и дигитално граѓанство. За секоја од вештините, дефинирајте ги резултатите од учењето, практичните активности и алатките кои ќе се користат за оценување.
- **Интегрирање креативни и интерактивни алатки за учење:** Користете креативни алатки како што е раскажувањето приказни, активности за медиумска продукција и дигитални симулации со цел активно да ги вклучите учесниците во процесот на учење. Поттикнете практични активности кои им овозможуваат на учесниците да креираат медиумска содржина, преку поттикнување на разбирање и развој на вештини.

3. Градење одржливи и скалабилни програми

- **Искористете ги партнерствата за да постигнете одржливост:** Соработувајте со локални образовни институции, невладини организации и медиумски организации со цел да ја вградите програмата во постојните образовни и други структури во заедницата. Ваквиот пристап обезбедува долгорочна одржливост и поддршка.
- **Креирајте ресурси со отворен пристап:** Развивајте дигитални алатки, водичи и готови шаблони до кои може слободно да се пристапи и кои може да бидат користени од други засегнати страни. Ваквите ресурсите со отворен пристап ќе им ја олеснат работата на другите заедници во повторувањето или прилагодувањето на вашата програма.
- **Вклучете дигитални алатки:** Користете дигитални платформи за испорачување содржина и за интеракција со

учесниците. Тие ќе ви овозможат да допрете до поширока публика без да постои потреба од физичко присуство. Скалабилното учење можат да го олеснат и алатки како што се вебинари, интерактивни апликации и дигитални форуми.

4. Фацитирање на ангажирањето и учеството

- **Работилници и интерактивни сесии:** Организирајте работилници и интерактивни сесии за засегнатите страни на кои тие ќе се запознаат со методологијата и алатките. Ваквото практично искуство овозможува да се стекне претстава за тоа каде сè може да се користат иницијативите за медиумска писменост и какво би било нивното влијание.
- **Креирање заедница на пракса:** Воспоставете заедница на пракси каде што фацитаторите, едукаторите и учесниците ќе можат да споделуваат искуства, предизвици и најдобри практики. Ваквиот пристап на учење од колеги го зајакнува самото ангажирање и го збогатува учењето.

5 ЛИТЕРАТУРА

Airola, E. (2024). *Promoting young people's participation through a media education project - A Trainer's Guide*. <https://icmeproject.eu/participation2/>

Airola, E. & Palsa, L. (2023). *Towards inclusive media literacy - Instructional principles*. <https://icmeproject.eu/inclusive-media-literacy/>

[Заедно за природата](#) – Водич за еко-активисти, Институт за комуникациски студии, Скопје, 2021 година.

Прирачник за јавниот интерес во новинарството, Институт за комуникациски студии, Скопје, 2016 година. [Прирачник за јавниот интерес во новинарството](#)

Learn 2 Discern, Media literacy: Trainer guide, IREX, 2022.

Речник за медиумска писменост, ИКС, Скопје, 2023 година <https://recnik.medium.edu.mk/>

Airola, E. & Tervaskanto, J. (2024). *Using online videos to influence - Media Education Course Plan*. <https://icmeproject.eu/creativity3/>

Барбареев, К., Трајкоска, Ж., Теменугова, А., & Георгиевски, Б. (2023). *Водич за обучувачи - Поттикнување на креативноста преку критична медиумска писменост*. <https://icmeproject.eu/creativity2/>

Bucciarelli, I., Ranieri, M., & Moschini, I. (2024). *How to see the world. Promote student understanding, expression and engagement through video ethnography and participatory videomaking*. DOI: [10.57596/2-25-05-2024](https://doi.org/10.57596/2-25-05-2024) - <https://icmeproject.eu/participation3/>

Черепналкова-Трајкоска, Ј., Даутовска, В., Пауноска, В., Трајкоска, Ж., и Теменугова, А. (2024). *Медиумска писменост за сите: Водич за инклузивно медиумско образование*. <https://icmeproject.eu/inclusivity3/>

Cuozzo, G., Ranieri, M., & Moschini, I. (2024). *#P.O.V.: challenging and flopping gender viral cringe stereotypes by the hype of clean minds. A multimodal media literacy pathway towards equality and social inclusion*. DOI: [10.57596/2-24-01-2024](https://doi.org/10.57596/2-24-01-2024) - <https://icmeproject.eu/inclusivity2/>

Moschini, I., Ranieri, M., & Bucciarelli, I. (2023). *Exploring representations in the digital world. A multimodal media literacy pathway towards creative participation*. DOI: [10.57596/2-15-09-2023](https://doi.org/10.57596/2-15-09-2023) - <https://icmeproject.eu/creative-media-literacy/>

Инклузивно и креативно медиумско образование (ICME)
Инклузивна, креативна и партиципативна медиумска писменост
во различни земји и контексти

Ranieri, M., Fabbro, F., & Nardi, A. (2019). *La media education nella scuola multiculturale. Teorie, pratiche, strumenti*. Edizioni ETS.

Sindoni, M. G., Adami, E., Karatza, S., Marenzi, I., Moschini, I., Petroni, S., & Rocca, M. (2019). *The Common Framework of Reference for Intercultural Digital Literacies*.
<https://www.eumade4ll.eu/common-framework-of-reference-for-intercultural-digital-literacy/>

Трајкоска, Ж., Радева, Б., Теменугова, А., & Георгиевски, Б. (2023). Патека до граѓански ангажман преку медиумска писменост - Водич за обучувачи.
<https://icmeproject.eu/young-peoples-participation/>

6 Прилози

6. Прилог 1 - Степен на контекстуализација

Како ги објаснуваме степените на контекстуализација:

- **Прифаќање** = се пилотира таков каков што е, „ќе биде променет од опкружувањето“
- **Адаптација** = се пилотира во изменета форма „каде што нешто ќе се промени или ажурирање за да се подобри или да биде пофункционално во друго опкружување“
- **Инспирација** = инспирирајте се за пилотирање

Инклузивна медиумска писменост:

	Главна пилот активност	Прва контекстуализација	Втора контекстуализација
Материјал	KAVI	UNIFI	ИКС
Теоретски принципи	Наставни принципи	Адаптација	Адаптација
Едукативен/наставен пристап	Работилница: осмислување и реализација на видео обуката за Основи на медиумска писменост наменета за вработените во општините	Адаптација	Инспирација
Ресурси	Видео обука за Основи на медиумска писменост наменета за вработените во општините	Инспирација	Инспирација
Евалуација	Онлајн анкета за професионални лица + Работилници за професионални лица	Инспирација	Инспирација

Креативност преку критичка медиумска писменост:

	Главна пилот активност	Прва контекстуализација	Втора контекстуализација
Материјал	UNIFI	ИКС	KAVI
Теоретски принципи	Рамка за медиумско и интеркултурно образование и мултимодална анализа на дискурсот	Адаптација	Прифаќање
Едукативен/ наставен пристап	Мултимодална анализа на медиуми и продукција засновано на интерактивни предавања и кооперативно учење, како и самооценување и формативна повратна информација	Адаптација	Адаптација > имплементација како дел од неформалното образование за возрасни, „Youtube како алатка за влијание“
Ресурси	Алатки за учење (шаблони, рамки, дневник, итн.) кои ќе ги водат анализата, продукцијата и рефлексивноста	Инспирација	Адаптација > План за курсеви и powerpoint наменет за медиумски едукатори кој е подготвен за употреба
Евалуација	Алатки за самооценување наменети за ученици, рубрики и рамки за наставници	Инспирација	Инспирација > Повратни информации од учениците, неформална дискусија со учесниците и наставникот

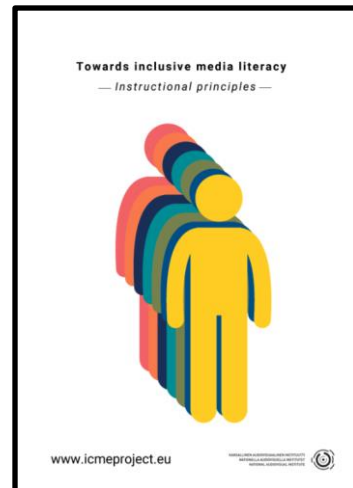
Учество на млади луѓе:

	Главна пилот активност	Прва контекстуализација	Втора контекстуализација
Материјал	ИКС	KAVI	UNIFI
Теоретски принципи	Критички медиумски студии и активно граѓанство.	Прифаќање	Рамка за медиуми и интеркултурно образование и Мултимодална етнографија
Едукативен/ наставен пристап	Осмислување и реализација на модули за настава и поучување преку теорија на медиумите и практична работа базирана на продукција.	Адаптација > имплементација како дел од работата на младите во заедницата	Инспирација > Имплементација како дел од стручната наставна програма во социјалните услуги
Ресурси	Водич за едукатори и обучувачи за имплементација, работни листови и онлајн ресурси.	Адаптација > водич за младински работници и други обучувачи, вкл. работни листови, илустрации и други помошни материјали за имплементација	Адаптација > Водич за едукатори и обучувачи за имплементација, работни листови и онлајн ресурси.
Евалуација	Алатки за самоевалуација пред и по настанот, наменети за ученици и едукатори; Оценување од страна на водечка организација.	Инспирација > онлајн интервјуа пред и потоа за младински работници	Инспирација > Анкета за млади пред и потоа

7. Прилог 2 - Материјали публикувани во рамки на проектот

1. Изворни оперативни модели

1. [Кон инклузивна медиумска писменост](#), KAVI, Финска

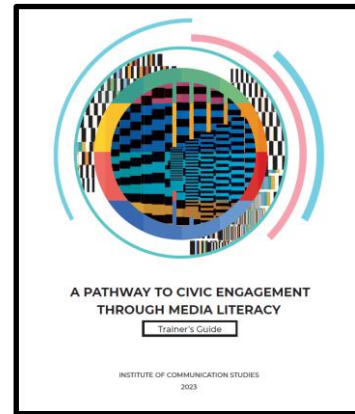

2. [Истражување на прикажувањата во дигиталниот свет: мултимодална патека за медиумска писменост во насока на креативно учество](#), Универзитетот во Фиренца, Италија

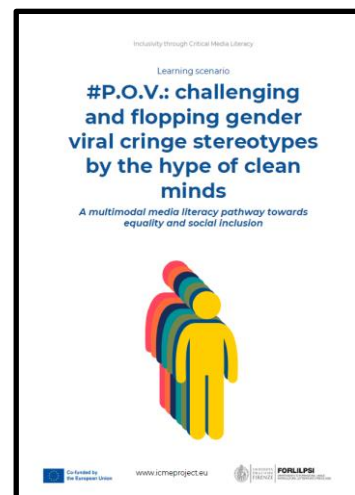
Инклузивно и креативно медиумско образование (ICME)
Инклузивна, креативна и партиципативна медиумска писменост
во различни земји и контексти

3. [Патека кон граѓански ангажман преку медиумска писменост – Водич за обучувачи](#), Институт за комуникациски студии (ИКС), С. Македонија

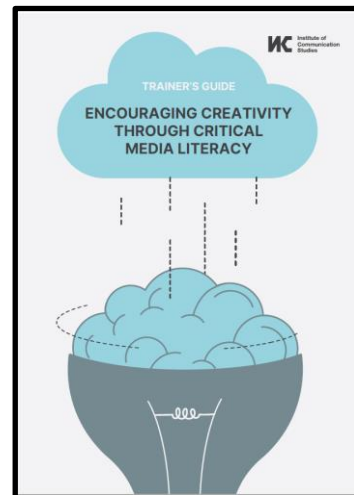
2. Прва контекстуализација

4. [P.O.V.: предизвикување и отфрлање на родовите стереотипи преку чист ум. Мултимодална патека за медиумска писменост во насока на еднаквост и социјална инклузија](#), Универзитет во Фиренца, Италија

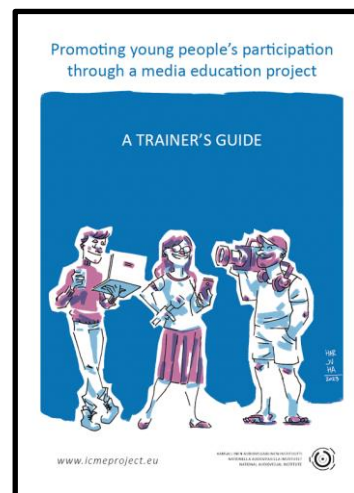

Инклузивно и креативно медиумско образование (ICME)
Инклузивна, креативна и партиципативна медиумска писменост
во различни земји и контексти

5. [Водич за тренери: Поттикнување на креативноста преку критичка медиумска писменост](#), Институт за комуникациски студии (ИКС), С. Македонија

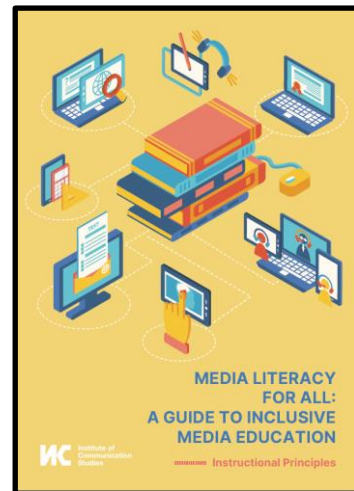
6. [Промовирање на учеството на младите преку проект за медиумско образование](#), KAVI, Финска

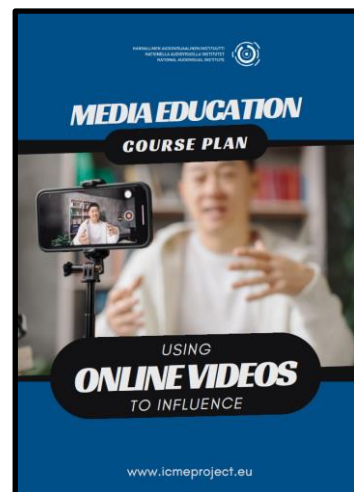
Инклузивно и креативно медиумско образование (ICME)
Инклузивна, креативна и партиципативна медиумска писменост
во различни земји и контексти

3. Втора контекстуализација

7. [Медиумска писменост за сите: Водич за инклузивно медиумско образование](#), Институт за комуникациски студии (ИКС), С. Македонија

8. [Користење на онлајн видеа за цели на влијание](#), KAVI, Финска

Инклузивно и креативно медиумско образование (ICME)
Инклузивна, креативна и партиципативна медиумска писменост
во различни земји и контексти

9. [Како да го гледате светот:](#)
[Промовирање на разбирање,](#)
[изразување и ангажираност кај](#)
[учениците преку видео](#)
[етнографија и партиципативно](#)
[креирање видеа](#), Универзитет во
Фиренца, Италија

